

КИРИЛ ХАВЕЗОВ
ЪРВИНГ СТОУН И НЕГОВИЯТ
РОМАН „СТРАДАНИЕ И
ВЪЗТОРГ“

chitanka.info

Големият американски писател Ървинг Стоун е роден в Сан Франциско през 1903 година. Като завършил Калифорнийския университет, той сменил много професии: бил учител, прислужник в параход, театрален администратор. Още на младини започнал да пише разкази пиеси, но широка известност му донесли написаните в тридесетте-четиридесетте години романизирани биографии, от които най-значителни са преведените и у нас „Жажда за живот“ — за Винсент Ван Гог, и „Морякът на кон“ — за Джек Лондон. А през 1961 година публикува големия биографичен роман „Страдание и възторг“, посветен на живота и трънливия творчески път на великия италиански скулптор Микеланджело Буонароти.

„Страдание и възторг“ принадлежи към трудния жанр на биографическата повед за един художник. Колкото и да е бил драматичен животът на художника, с каквито и ярки събития и конфликти със средата да е бил отбелязан пътят му, главното за потомците в неговата биография винаги си остава творчеството му. В него най-пълно се осъществява личността му, разкрива се отношението му към действителността, неговите исторически мащаби. Но как да се разкаже за един художник в литературата, която има работа с човека, а не с картините и скулптурите, с психологията на постъпките, а не с психологията на творчеството? Тази трудна задача Стоун е решил по най-непретенциозен начин — в своя роман той строго следва фактите.

... Флоренция в 1475 година е била интелектуален и художествен център на процъфтяващия италиански Ренесанс. В този град държава, управляван от покровителя на изкуството и литературата Лоренцо де Медичи, се родил един от най-великите гении в света — Микеланджело Буонароти, скулптор, художник, поет, архитект и инженер. Малцина художници са постигнали величието на неговите замисли или силата на неговите творби.

„Страдание и възторг“ от Ървинг Стоун започва, когато Микеланджело, противно на амбициите на семейството си, на тринадесетгодишна възраст е станал чирак на художника Гирландайо. Скоро след това той се преместил в баснословния дворец на Медичите като протеже на Лоренцо. Там, като свой човек в кръга на учените хуманисти и бъдещи папи, той изучил класиката, изваял първите си

скулптури и се влюбил в крехката дъщеря на Лоренцо Контесина — любов, която не угаснала цял живот.

Ала най-великата му страст, надделяла духовната му любов към Контесина, плътската любов към русокосата Клариса и зрялата обич към Витория Колона, е била титанският му стремеж да освободи образите и красотата, заключени в чистия бял мрамор.

Той воювал с кардинали, князе и папи за поръчки, печелил приятели до живот и врагове до живот и се прочул със страшната си непримиримост. Прекарал е четири години легнал по гръб над пода на Сикстинската капела в Рим, за да изрисува тавана за папа Юлий II, та да спечели правото да вае мрамор.

Никой сбор от творби никога не е бил създаван в разрез с по-непреодолими предразсъдъци, завист, алчност и сляпа вражда. Но личният животопис на Микеланджело, разказан тука като роман, представлява не по-малко силен разказ за вътрешни борби и посвещение, отколкото изумителното му творчество; защото той е бил всеотдаен човек, пряк в своите желания и настроения, постигнал прехода от ужаса на безпросветните векове към славната нова ера на златното Възраждане.

„Страдание и възторг“ включва и великолепия разказ за Савонарола и пламъка на верските войни, както и настървеното съперничество с такива съвременници като Леонардо да Винчи, Рафаел и архитекта Браманте.

Микеланджело не е умее да се дели между живота и делото си. Неговите житейски постъпки, неговите страстни търсения на призванието му, неговият напрегнат духовен живот, неговото идване в изкуството — всичко това е обаяно и скрепено от един и същ стремеж към истината и пълно самоотдаване, от жажда за творчество. Стоун тънко е схванал тази монолитност на Микеланджело. В неговата книга един и същ човек извършва обикновени постъпки и създава скулптури и картини, страда за всички онеправдани и прави преврат в изкуството: човекът и художникът вървят ръка за ръка в неразривно единство.

Несъмненият такт и вкус на писателя се е изразил и в това, че той е съумял да се изолира от влиянието на каквито и да било странични литературни източници за художника. Останал насаме с неговото творчество, той се домогнал до оная необходима степен на

вживяване в материала, която придава на книгата му чувството за завладяваща автентичност. Без да натрапва своите изводи и оценки, той ни прекарва по безпримерния жизнен коловоз на този велик художник.

Една от четирите скулптурни фигури, които увенчават саркофазите в капелата на Медичите, се нарича „Денят“. Тя е жива частица от гения на Микеланджело Буонароти — тревожно и непокорно море от прииждащи една след друга вълни от мускули, криещи в себе си могъща енергия, а над тях, като скала, мъдра глава с очи, които сякаш виждат и миналото, и настоящето, и бъдещето на света. Денят! Тревожният ден на човечеството, който изисква мобилизиране на всичките му духовни и физически сили.

На великия художник принадлежат думите: „Не се е родил още човек, който, подобно на мен, би бил толкова склонен да обича хората.“ Микеланджело добре е виждал и светлината, и сенките върху лицето на своето време, върху лицето на човечеството, (Вгледайте се в неговия „Давид“!) Виждал ги е и ги е въплътил в своите творения, които не само са влезли в съкровищницата на човешкото изкуство, но и стоят в нея като могъщи стражи, напомняйки на хората как трябва да се пази денят човешки от посегателствата на мрака.

През март 1962 година „Страдание и възторг“ от Ървинг Стоун спечели голямата награда „Златната лилия“ на град Флоренция. А сега романът се филмира в Америка.

Кирил Хавезов

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.